

INTERPELLATION TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2016-10-24
Besvaras senast
2016-11-14

Till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2016/17:72 Den svenska insatsen i Libyenkriget 2011

I Storbritannien har en parlamentarisk grupp utrett bakgrund, förlopp och resultat av den brittiska insatsen i Libyenkriget 2011. Rapporten riktar hård kritik mot regeringen och speciellt den dåvarande premiärministern David Cameron.

Att Khadaffiregimen förde ett brutalt styre med övergrepp mot sin egen befolkning står helt klart. Och när upproret mot Khadaffi bröt ut besvarade regimen demonstrationerna och kraven på reformer med våld, vilket kastade landet in i ett inbördeskrig.

Den brittiska rapporten konstaterar dock, vilket kan vara intressant när vi i dessa dagar ivrigt diskuterar desinformationskampanjer, att det inte går att styrka påståendena om de massiva övergrepp mot civilbefolkningen som lade grunden för det internationella ingripandet.

Kampanjen för ett internationellt militärt ingripande fokuserade på hotet om en massaker mot civila när Khadaffis trupper närmade sig Benghazi. Den brittiska kommissionen finner föga stöd för påståendena om att detta innebar överhängande risker för omfattande massakrer på civila. Kommissionen hänvisar bland annat till erfarenheter från striderna kring Misrata och även i Tripoli. Vidare konstaterar man att om målet var att skydda Benghazis befolkning så var det uppnått på 24 timmar. Då hade Khadaffis trupper retirerat sju mil från staden. Något stöd för de påståenden som ursäktade kriget ser alltså inte kommissionen.

De verkliga motiven till attacken var enligt kommissionen – och här citerar rapporten uppgifter från USA:s utrikesdepartement om president Sarkozys krigsmål – att säkra en större del av Libyens olja och att öka det franska inflytandet i Nordafrika samt andra liknande geopolitiska faktorer.

Den folkrättsliga grunden för interventionen var resolution 1973 i FN:s säkerhetsråd, som gav mandat att upprätta en flygförbudszon. Den gav dock varken tillstånd att störta den libyska regeringen eller att sätta in markstyrkor.

Den brittiska rapporten konstaterar att Natokoalitionen bröt mot resolutionen på samtliga punkter; flygattackerna riktades mot den libyska regeringen, markstyrkor sattes in och vapenembargot kringgicks genom insmuggling av

vapen till rebellerna.

Så långt den brittiska rapporten. Den svenska insatsen har inte granskats på samma sätt. Vänsterpartiet stödde den inledande insatsen med reservationen att det bara gällde så länge Natostyrkan höll sig inom ramen för säkerhetsrådets resolution, vilket visade sig vara en ytterst berättigad misstro. År 2011 var första gången FN:s säkerhetsråd refererade till skyldigheten att skydda i en resolution med kapitel VII-mandat. Det handlade om att genom sanktioner, vapenembargo, diplomati och en flygförbudszone stoppa den libyska regimens våld mot civila i landet. Strax därefter antogs en kapitel VII-resolution även för situationen i Elfenbenskusten.

I dag måste vi konstatera att insatsen i Libyen blev ett tydligt bakslag för principen, eftersom den Natoleda insatsen tydligt överträdde mandatet i resolutionen. Skyldigheten att skydda utnyttjades till maktspel och användes som en förevändning att delta i ett inbördeskrig och avsätta Khadaffi. Denna överträdelse har skapat en utbredd misstro mot principen om skyldighet att skydda, i synnerhet i G77-gruppen, och därigenom allvarligt skadat möjligheterna att framdeles ingripa.

Huruvida Sveriges bevekelsegrunder bottnade i en oro för den libyska civilbefolkningen eller om de påverkades av Saabs behov av att i marknadsföringen av JAS Gripen kunna hänvisa till att de fungerar även i skarpt läge har inte utretts.

I en svensk rapport borde det också vara av intresse att belysa de långsiktiga effekterna av att försöka bomba länder till fred, välstånd och utveckling.

Jag skulle därför vilja fråga försvarsminister Peter Hultqvist:

Avser ministern att ta initiativ till en oberoende utvärdering av insatsen i Libyen, liknande utvärderingen i Storbritannien, kompletterat med en värdering av de långsiktiga effekterna av insatsen?

.....

Stig Henriksson (V)

Överlämnas enligt uppdrag

Lisa Gunnfors